

ÎNCHEIERE

3 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătoria

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vergil Bîrnaz și Rostislav Bîrnaz împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii municipiului Bălți cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzal prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La 30 octombrie 2017, Vergil Bîrnaz și Rostislav Bîrnaz, reprezentați de avocatul Valentina Moruz, au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției și Procuraturii mun. Bălți, solicitând:

- repararea prejudiciului material și moral din contul stalului, în beneficiul lui Vergil Bîrnaz, după cum urmează: 40 300 de lei cu titlu de prejudiciu material-venit ratat, cauzat prin imposibilitatea de a munci, inclusiv peste hotare, din cauza interdicției de părăsire a țării; 10 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma încălcării drepturilor fundamentale ale reclamantului în procesul penal de acuzare, conform art. 287 din Codul penal; 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică acordată la urmărirea penală.

- repararea prejudiciului material din contul Procuraturii mun. Bălți, în beneficiul lui Vergil Bîrnaz, cauzat prin contestarea procesului-verbal contravențional în sumă de 1 000 de lei.

- repararea prejudiciului material și moral din contul stalului, în beneficiul lui Rostislav Bîrnaz, după cum urmează: 10 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma încălcării drepturilor fundamentale în procesul penal de acuzare, conform art. 287 din Codul penal; 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică acordată la urmărirea penală.

- încasarea de la pârâți în beneficiul reclamantilor a cheltuielilor de judecată în sumă de 5 000 de lei.

În motivarea acțiunii s-a indicat că la 13 august 2016 de către agentul constatator din cadrul Companiei nr. 1 Bălți a Regimentului de Patrulare Nord a fost întocmit proces verbal contravențional în privința lui Vergil Bîrnaz, în baza art. 354 din Codul contravențional.

Prin decizia agentului constatator din 13 august 2016, Vergil Bîrnaz a fost sancționat cu amendă de 20 unități convenționale, echivalent cu 400 de lei.

La 9 septembrie 2016, procurorul în Procuratura mun. Bălți, N. Boredei, a depus la Judecătoria Bălți contestație prin care a solicitat declararea nulității procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei de sancționare, pe motiv că acțiunile comise de Vergil Bîrnaz și Rostislav Bîrnaz depășesc gradul de pericol social al unei contravenții, atingând gradul de pericol social a unei infecțiuni.

Prin hotărârea din 25 mai 2017 a Judecătoriei Bălți, contestația procurorului a fost respinsă.

Pentru a se apăra în procesul sus numit Vergil Bîrnaz a fost nevoit să angajeze un avocat și să suporte cheltuieli pentru acordarea serviciilor de asistență juridică în sumă de 1 000 de lei.

La fel, s-a menționat că la 20 octombrie 2016, în privința lui Vergil Bîrnaz și Rostislav Bîrnaz, a fost începută urmărirea penală în baza art. 287 alin. (3) din Codul penal.

La 2 noiembrie 2016, ofițerul de urmărire penală a SUP a IP Bălți, Burlacu Oleg, a emis ordonanța prin care a dispus recunoașterea în calitate de bănuiți a lui Vergil Bîrnaz și Rostislav Bîrnaz.

Ulterior, prin ordonanțele procurorului Aliona Modelina din 31 ianuarie 2017, reclamantii au fost puși sub învinuire, conform art. 287 alin. (3) din Codul penal, și în privința acestora a fost aplicată măsura preventivă obligarea de nepărăsire a țării.

La 7 iulie 2017, procurorul în Procuratura mun. Bălți, Modelina Aliona, prin ordonanța de scoatere de sub urmărire penală și clasarea cauzei penale, a dispus scoaterea de sub învinuire penală a învinuiților Vergil Bîrnaz și Rostislav Bîrnaz, cu clasarea cauzei penale nr. 2016041558 și clasarea procesului penal.

S-a remarcat că pentru a-și exercita dreptul la apărare, reclamantii au fost nevoiți să-și angajeze câte un avocat, pentru ce au suportat cheltuieli de prestare serviciilor de asistență juridică în sumă totală de 10 000 de lei.

Din motivul aflării sub urmărire penală din noiembrie 2016 până la emiterea ordonanței de scoatere de sub urmărirea penală a lui Vergil Bîrnaz din 7 iulie 2017, ultimul nu a putut să părăsească teritoriul Republicii Moldova, pentru a pleca la muncă peste hotare, pentru a-și întreține familia, soția și doi copii aflați la întreținerea sa, având interdicția de nepărăsire a țării.

Astfel, prejudiciul material cauzal prin imposibilitatea de a munci, inclusiv de a pleca peste hotarele țării în perioada 2 decembrie 2016 - 7 iulie 2017, a fost estimat în sumă de 40 300 de lei.

Totodată, s-a indicat că reclamantii au suportat suferințe fizice și psihice provocate de frustrările și înjosirile suportate de tragerea la răspundere penală prin înaintarea bănuirii și învinuirii ilegale, prin ce li s-a cauzat prejudiciu de ordin moral, estimat în sumă de 10 000 de lei pentru fiecare.

La fel, s-a menționat că în cadrul urmăririi penale, reclamantii au beneficiat de asistență juridică acordată, suportând cheltuieli în sumă de câte 5 000 de lei pentru fiecare. Iar în procesul civil dat, în sumă de 5 000 de lei.

În drept, acțiunea a fost întemeiată în baza prevederilor art. 1404, 1405, 1422-1423 din Codul civil (în redacția Legii nr. 1107-XV din 6 iunie 2002) și Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prin hotărârea din 9 octombrie 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Vergil Bîrnaz și Rostislav Bîrnaz împotriva Ministerului Justiției și Procuraturii mun. Bălți cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzal prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

S-a încasat din contul statului, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Vergil Bîrnaz, suma de 10 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 6 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

S-a încasat din contul statului, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Rostislav Bîrnaz, suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

La 20 octombrie 2018 Ministerul Justiției și ulterior la 8 noiembrie 2018 Procuratura mun. Bălți, au declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe.

Prin decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției.

S-a respins apelul declarat de Procuratura mun. Bălți.

S-a menținut hotărârea din 9 octombrie 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul central.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Vergil Bîrnaz suma de 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

În motivare, instanța de apel a conchis că prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia că reclamantii dispun de dreptul de reparare a prejudiciului moral cauzat conform Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

La 24 mai 2019, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și posibilă de a fi casată/modificată.

În acest sens, a invocat că au fost aplicate eronat normele de drept material și apreciate arbitrar probele anexate la materialele dosarului.

Totodată, consideră că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a interpretat eronat dreptul material care reglementează aprecierea prejudiciului material și moral.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Având în vedere că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost recepționată de recurent la 19 aprilie 2019 (f.d. 154), recursul înaintat la 27 mai 2019, se consideră declarat în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, Colegiul consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Svetlana Filincova

Dumitru Mardari